

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- ”KSSR fokuserar alltför mycket på kommunfusioner och alltför litet på produktivitetsspekter”
  - Större regionala skillnader tär på kulturen
  - Service utgående från invånarnas behov med kommundelsnämnd
  - *RUR@L News* – nyhetsbrevet från europeiska nätverket för landsbygdsutveckling
  - Vill du utveckla landsbygden i Österbotten? – inspirerande *informatör* sökes
  - Läs även detta: **Statsrådet godkände landsbygdspolitiska redogörelsen* **By-mackarna blir fler i Värmland* **Konsten i Halfway – en överlevnadshistoria* **Bidrag för avloppsnät till österbottniska glesbygden*
-

”KSSR FOKUSERAR ALLTFÖR MYCKET PÅ KOMMUNFUSIONER OCH ALLTFÖR LITET PÅ PRODUKTIVITETSASPEKTER”

Kommunsektorns utvecklingsstiftelses ombudsman Antti Mykkänen gick för ungefär ett år sedan ut i tidningen Kuntalehti med ett analytiskt resonemang om den s.k. kommun- och servicestrukturreformen (KSSR). Mykkänen kritiserade bl.a. systemet med det villkorlösa stöd som staten betalar ut för kommunfusioner och jämförde med att omgående i en klumpsumma betala ut 18 års barnbidrag och hemvårdsstöd till ett ungt par som gifter sig, utan att ens fråga om de tu har för avsikt att skaffa barn. Nu har Mykkänen skrivit en text i tidskriften Kanava (3/2009), där hans kungstanke är, då som nu, att KSSR har fokuserat alltför mycket på kommunfusioner och alltför litet på produktivitetsspekter, som ju rationellt sett vore det viktiga i sammanhanget för att möta den kommande obalansen i försörjningen. Mykkänen konstaterar att 67 kommuner har försvunnit från Finlands kommunkarta och att lika många kommuner kommer att försvinna fram till år 2013, men att det i sig inte garanterar att den kommunala sektorn blir kostnadseffektivare. Vi fusionerar för fusionens skull och inte för de fördelar vi är ute efter. Tvärtom finns det tecken som tyder på att små kommuner sätter ett högt pris på sin medverkan i storkommuner eller värdkommunsamarbete inom social- och hälsovårdsområdet. Det finns inte heller någon som muttrar över villkoren, eftersom förbunden i sig är självändamål. Gränsen som spikades för 20000 invånare, bottnar inte i fakta om vad som ger kostnadseffektivitet, utan siffran i sig är ett resultat av en politisk kompromiss. Enligt statistiken är de mest effektiva kommunerna i hela landet de med mindre än 10000 invånare i västra och södra Finland, medan de minst effektiva är de stora kommunerna, samt kommunerna med långa avstånd i östra och norra Finland. För samma pengar kan de svaga kommunerna endast producera en tredjedel av den service som en effektiv kommun mäktar med. Att dessutom den kostnadsdryga specialistsjukvården har lämnats helt utanför KSSR-processen, har försvärat möjligheterna att åstadkomma de värdkedjor som garanterar ett gott resultat, vilket är ett allvarligt gjutfel i reformen. Mykkänen är en av de få som på ett trovärdigt sätt lyckas peka på att reformen med rätt styrning, kunde ge så mycket mer än de svårlösta gräl vi nu upplever lite varstans. Detta kunde ha förhindrats med en lite

tydligare ramlag, jämte större fokus på beställar-utförarmodeller och stadsregionstrukturer. Men ramlagen kan knappast göras om. Däremot finns det gott om styrinstrument för den regering som vill bidra till ett bättre slutresultat. *Uppgifterna från Vasabladets ledare 18.5, som skrivits av Kenneth Myntti, finns på tidningens nätupplaga under webbadressen <http://www.vasabladet.fi/story.aspx?storyID=41537>.*

STÖRRE REGIONALA SKILLNADER TÄR PÅ KULTUREN

Det är inte bara arbetskraften som de mindre kommunerna tappar när folk flyttar till städerna, utan en minst lika stor förlust är den kreativitet och det kulturella kompetens som samma människor tar med sig till sina nya orter. Att kulturen får en allt större betydelse för den lokala och regionala utvecklingen gör inte saken enklare, menar författarna till den rapport som det finländska undervisningsministeriet presenterade i april i år med namnet *Kulturpolitisk strategi för 2020*. I rapporten, som är tänkt att utgöra ett riktmärke för ministeriets kulturpolitik, pekar författarna ut både landskapsförbundens och de helt färskas statliga regionförvaltningarnas roll och ansvar för att det ska finnas kulturell grogrund i alla delar av landet, speciellt i de glest befolkade områdena. Vad gäller kulturen som en allt viktigare tillväxtfaktor, menar författarna att kulturen på sikt bidrar till att mer immateriella nyttigheter konsumeras på bekostnad av materiella nyttigheter, och då bidrar kulturen också till att den hållbara utvecklingen i samhället stärks. *Uppgifterna är från Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (9/2009). Publikationen Kulturpolitisk strategi för 2020 (publikation 2009:14) kan läsas i sin helhet på undervisningsministeriets hemsida på <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm14.pdf?lang=sy>.*

SERVICE UTGÅENDE FRÅN INVÅNARNAS BEHOV MED KOMMUNDELSNÄMND

Av ett fåtal goda exempel på kommunalförvaltning i Finland finns det kanske mest anmärkningsvärda i Rovaniemi vid Yläkemijoki-området (www.ylakemijoki.fi). Kommunalsnämnden har en befolkningsgrund på 1100 personer, där kandidaterna till nämnden utses under medborgarmöten, som ordnas i områdets nio byar, vilka var och en får en representant i nämnden. Partipolitik har underordnad betydelse. I stället väljer man aktiva personer att representera den egna byn och kommundelen. Kommunalsnämnden, som har 1,8 miljoner euro att disponera, är en branschövergripande nämnd som köper och ordnar tjänster inom dagvård, grundutbildning, kultur, ungdom, bibliotek, äldreomsorg, hälsorådgivning, hemtjänst och näringslivsutvecklingen i den egna delen av Rovaniemi. Enligt Rovaniemi stadsfullmäktiges definition har Yläkemijoki kommunalsnämnd som målsättning att ordna servicen utgående från invånarnas behov, samtidigt som servicen skall ordnas effektivt och ekonomiskt. År 2007 kostade dagvård, hälsorådgivning, hemtjänst, grundutbildning, kultur och ungdomsverksamhet 1676 euro/invånare i Yläkemijoki, medan motsvarande kostnader på andra håll i Rovaniemi var 1258 euro/invånare. Största skillnaden fanns inom grundutbildningen, som var nästan hälften dyrare i Yläkemijoki än i andra delar av Rovaniemi. Däremot kunde Yläkemijoki erbjuda billigare lösningar inom dagvård och kulturtjänster än i andra delar av staden. I Yläkemijoki-modellen har man insett en viktig grundprincip, nämligen att avstånden är stora på landsbygden och därför innebär regional centralisering att kommunala inbesparingar betalas av dem som hamnar att färdas längre, vilket är både dyrt och försvårar vardagsrutinerna. Då man organiserar tjänster på landsbygden, skall man beakta nyttan som det medför för invånarna och inte bara se till kostnader och göra alla beslut utgående från ekonomiska perspektiv, vilket leder till att servicen centreras. Utvärdering av Yläkemijokis kommunalsnämnd visar att man snabbt och smidigt lyckas reagera på ändrade servicebehov, samt därtill se till hela områdets behov. På landsbygden är det viktigare för invånarna att man kan se till helheter, än att man

betraktar varje sektor skilt för sig. Detta stöder den s.k. nya landsbygdspolitiska principen, som understryker betydelsen av att behandla lokala samhällen som helheter. Principerna för invånarnära service förverkligas även med kommunalstyrelsen. Erfarenheterna från Yläkemijoki är lovande när det gäller att hitta lösningar för mångfasetterade storkommuner, emedan modellen organiserar kommunala tjänster långt från kommunens centralort. Regional budgetering och definiering av befogenheter kan, utan behov av att förändra lagstiftningen, tillämpas i alla kommuner på samma sätt som i Yläkemijoki. Vid valet av medlemmar till Yläkemijokis kommunalstyrelse kombineras på ett intressant sätt representativ demokrati och direkt demokrati, baserat på lokalt initiativ och intresse. Av de metoder för kommunalstyrelseförvaltning som finns till buds, verkar Yläkemijokis modell bäst kombinera effektivitet med närhet. *Uppgifterna är hämtade ur en artikel (från 16.5) i Vasabladet, vilken skrivits av professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet, Hannu Katajamäki, som tillika är landsbygdsprofessor.*

RUR@L NEWS – NYHETSBRIVET FRÅN EUROPEISKA NÄTVERKET FÖR LANDSBYGDsutveckling

Innehållet i det tredje nyhetsbrevet *RUR@L News* från European Network for Rural Development (ENRD), alltså det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling, är bl.a. följande:

- Förbättrandet av bredbandstäckningen på landsbygdsområden
- 240 jordbruksförordningar dras tillbaka från EU:s lagstiftning
- Nytt forskningsprojekt inleds inom jordbruket
- NRN:s (National Rural Networks) träffas för andra gången
- Konferens i kvalitetspolicy hölls i Prag
- Första seminariet för ENRD (European Network for Rural Development) hölls i Bryssel
- Rundtur bland medlemsstaterna: Belgien
- Evenemang

*Det tredje numret (Maj 2009) av *RUR@L News* – Newsletter for the ENRD finns under webbadressen http://newsletter.enrd.eu:80/RURALNEWS_issue3_en.pdf.*

I nyhetsbrevet kan man hitta information om landsbygdsutvecklingen i världen. Målet är att vara ett interaktivt verktyg som ger information. Den som vill kan även sända e-post om sina erfarenheter inom landsbygdsutveckling i den egna regionen till e-mailadressen newsletter@enrd.eu.

VILL DU UTVECKLA LANDSBYGDEN I ÖSTERBOTTEN? – INSPIRERANDE INFORMATÖR SÖKES

YHYRES-kehittämissyhdistys ry (www.yhyres.fi), Aktion Österbotten rf (www.aktion.fi) och Österbottens TE-central (www.te-keskus.fi) söker en inspirerande informatör som är intresserad av att utveckla landsbygden. Din huvuduppgift blir att informera om de möjligheter *Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland* ger i Österbotten. Det förutsätts att du har en för uppgiften lämplig utbildning, kunskap och erfarenhet. Man värdesätter samarbetsförmåga, kreativitet, förmåga till självständigt arbete, kunskap om bildhanterings- och redigeringsprogram, samt utmärkt förmåga att i tal och skrift uttrycka sig på båda inhemska språken. Du bör ha tillgång till bil och kan vid behov arbeta även kvällstid. Tjänsten, som tillsätts i augusti 2009 enligt överenskommelse, pågår t.o.m. 30.04.2012. Projektet genomförs under förutsättning att finansieringen säkerställs. Ansökan med löneanspråk och bilagor skall lämnas in senast 29.05.2009 till YHYRES-kehittämissyhdistys ry, Kylkkälänraitti 1, 66440 Tervajoki eller per e-mail till matti.jaskari@yhyres.fi. Mer

uppgifter ger verksamhetsledare Matt Jaskari på mobil 050 463 5872. *Platsannonserna ingick i söndagens upplaga (17.5) av Vasabladet.*

Yhyres-kehittämisyhdistys ry och Aktion Österbotten rf förverkligar utvecklingsprogrammet inom ramen för Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007-2013 i Kyrolandet respektive i det österbottniska kustområdet. Österbottens TE-central i sin tur förverkligar regional landsbygdsutveckling i hela Österbotten.

LÄS ÄVEN DETTA

Statsrådet godkände landsbygdspolitiska redogörelsen

Under sitt plenum 20.5 godkände statsrådet den landsbygdspolitiska redogörelsen, som är regeringens landsbygdspolitiska linjedragning ända fram till år 2020. I riksdagen förs resmässig debatt om redogörelsen 27.5. De tre centrala målen i redogörelsen handlar om att förbättra av livskvaliteten på landsbygden, samt utvecklandet av landsbygdsnärings- och det landsbygdspolitiska systemet. Enligt regeringen skall man särskilt stärka de lokala utvecklingsinstrumenten och förutsättningarna för medborgaraktivitet, vilka är en viktig del av utvecklingen av det landsbygdspolitiska systemet. Ministerierna rekommenderas bedöma landsbygdskonsekvenserna, ifall besluten eller politiken medför regionala effekter. Riksdagens ställningstagande till redogörelsen kommer på hösten. Utgående från det utarbetar regeringen ett landsbygdspolitiskt åtgärdsprogram, som innehåller konkreta insatser för att genomföra redogörelsen. Åtgärdsprogrammet uppdateras av den regering som inleder sitt arbete år 2011. Den här landsbygdspolitiska redogörelsen är den andra. Den första redogörelsen överlämnades till riksdagen år 1993. Förslaget till redogörelsen har utarbetats av landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) i samarbete med ministeriet, TE-centralerna, landskapsförbunden, kommuner och organisationer. *Uppgifterna är från ett av jord- och skogsbruksministeriets pressmeddelanden från 20.5 och finns under webbadressen http://www.mmm.fi/sv/index/ministeriet/pressmeddelanden/090520_landsbygdsapol_redogorelse.html. Redogörelsen, där även den svenska landsbygdspolitiska organiseringen lyfts upp, finns på http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/944/landsbygdsapolitiska_redogorelse_SR.pdf.*

By-mackarna blir fler i Värmland

I Sverige fortsätter nätverket By-Macken att samla medlemmar i Värmland. Nu har även bensinmacken i Edane anslutit sig till nätverket som by-mack, den nionde macken i nätverket By-Macken och den första som är obemannad. Edanemackens ägare Lars-Inge Olsson tror att det enda sättet att överleva, är att gå med i By-Macken. Genom samgång kan de skapa större volymer, emedan alternativet hade varit att på egen hand skapa kontakter med oljebolagen, vilket är omöjligt. Fler servicefunktioner kommer att utvecklas efter hand inom nätverket By-Macken, som drog igång hösten 2008. Riksorganisationen Hela Sverige ska leva (HSSL) är huvudman för nätverket. Konceptet skall nu spridas till andra delar av Sverige. *Uppgifterna finns på adressen http://www.helasverige.se/?class=cmn_NewsEx&method=view&id=935.*

Konsten i Halfway – en överlevnadshistoria

I den fattigaste delen av Oregon, i de nordöstra bergstrakterna, finns dalen Pine Valley. Vägen till närmste stad är drygt 80 km lång och går genom många bergspass. De 1400 invånarna lever i en utpräglad glesbygd, utom möjligtvis den självstyrande staden Halfway, mitt i dalen med hela 350 personer. Traditionellt lever man av boskapsuppfödning, men cowboy-kulturen är fortfarande stark. De höga bergen och vildmarken runt om dalen, har en besynnerlig dragningskraft. Konstnärer och konsthantverkare finner inspiration i naturen och av det lugna lantliga livet med god sammanhållning. Staden vimlar av konsthantverk; taylor, smycken, konstnärliga vykort, exklusivt utformade tvålar o.s.v. Men det är hårda bud att sälja konst i

Halfway, då turisterna är få. Men konsten är också en livsstil för invånarna i Halfway och Pine Valley. Den ersätter mycket av den underhållningsindustri som storstaden kan erbjuda. Det är främst de nyinflyttade, som bara bott några decennier i dalen, som sysslar med konst. Den gör inte folk rika i Halfway, men den ger ett rikare liv, och är det inte det som det egentligen handlar om? *Texten är från en längre artikel, skriven av landsbygdsutvecklaren Peter Backa, till ett kommande nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus.*

Bidrag för avloppsnät till österbottniska glesbygden

Västra Finlands miljöcentral har delat ut 640000 euro som understöd till vattenförsörjningen för Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten. Understöden riktas år 2009 till byggande och utvidgning av avloppsnät i glesbygden och i närheten av tätorter, särskilt på grundvattenområden och i närheten av vattendrag. De beviljade bidragen möjliggör att avloppsvattentjänster kan ordnas på glesbygden för sammanlagt ca 1070 hushåll. Den totala kostnadsberäkningen för de 13 projekt som beviljats understöd är 5,3 miljoner euro. Miljöcentralen fick i år 70 ansökningar om bidrag för vattenförsörjningen med en total kostnadskalkyl för dessa projekt på över 40 miljoner euro. Bidragen kunde inte beviljas till det belopp som ansökts om och inte heller till alla projekt. Tretton vattenförsörjningsprojekt fick en finansiering på sammanlagt 2 475300 euro via ett s.k. stimulanspaket via en ombudjetering av oanvända bevillningsfullmakter från Europeiska regionala utvecklingsfondens (ERUF) föregående programperiod. Av detta paket var kostnadskalkylen för vattenförsörjningsprojekten 3 674000 euro. *Uppgifterna är från Västra Finlands miljöcentralens pressmeddelande (från 19.5) som finns på deras hemsida under adressen <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=322925&lan=sv&clan=sv>.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
